Graikų ir lietuvių literatūros pradininkai -

Austėja Savickaitė 7a.

Graikų poetas Hesiodas -

Hesiodas – tai pirmasis Graikijos ir visos Europos poetas, gyvenęs 700 metais pr. Kr.
Jo tėvas buvo kilęs iš mažosios Azijos, tačiau gyvenęs Bojotijoje. Šeima vertėsi žemdirbyste, piemenavo. Hesiodas nebuvo vienišas, turėjo brolį Persą. Mirus tėvams Persas gudrumu užvaldė visą turtą, nors vėliau tinginiaudamas viską ir prarado, liko elgeta, o Hesiodas vertėsi menu, t.y. kūryba. Jis buvo žinomas kaip dainius Rapsodas.

Pagrindiniai jo kūriniai – „Darbai ir dienos“ ir „Teogonija“ (teos – dievas, gonija – kilmė, o veikalas buvo parašytas apie dievų kilmę).

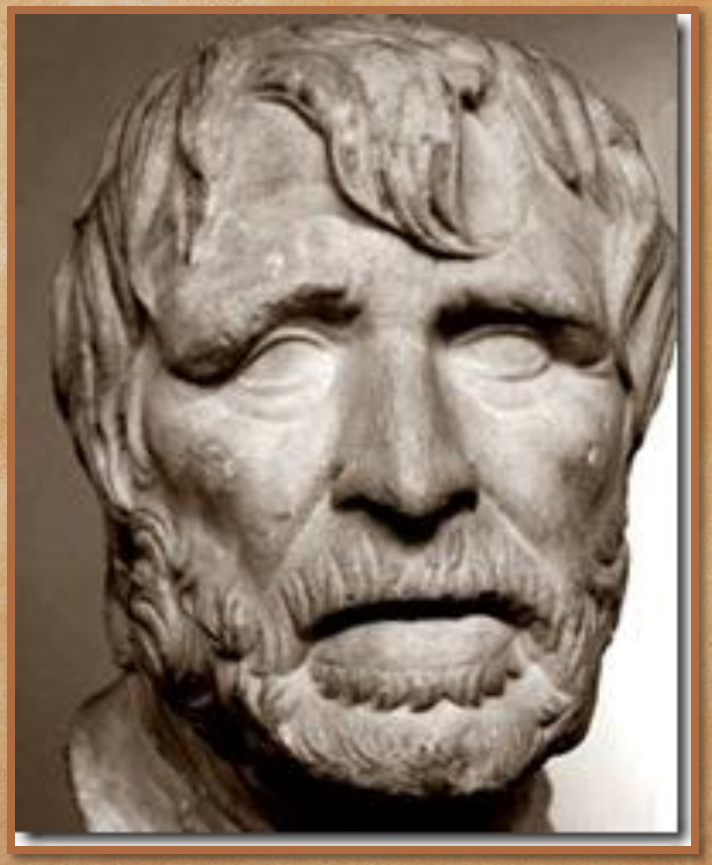

Darbai ir dienos

„Darbai ir dienos“ - didaktinio epo pavyzdys. Jis sudarytas iš 800 eilučių – tai pakankamai trumpas epas. Šis epas buvo parašytas po to, kai Hesiodo brolis pasisavino visus turtus. Taigi šis epas moko žmones, kaip reikia dirbti žemės ūkio darbus, nurodoma, kas yra doras gyvenimas.

Epas nėra nuoseklus,
esama mitologijos užuominų, ir tai jau rodo poezijos užuomazgas. Kūrinyje yra įterptas mitas apie Pandoros skrynią. Hesiodas kalba, kad dabartinis jo amžius yra geležies – liūdnas ir niūrus, o anksčiau yra buvęs aukso amžius.

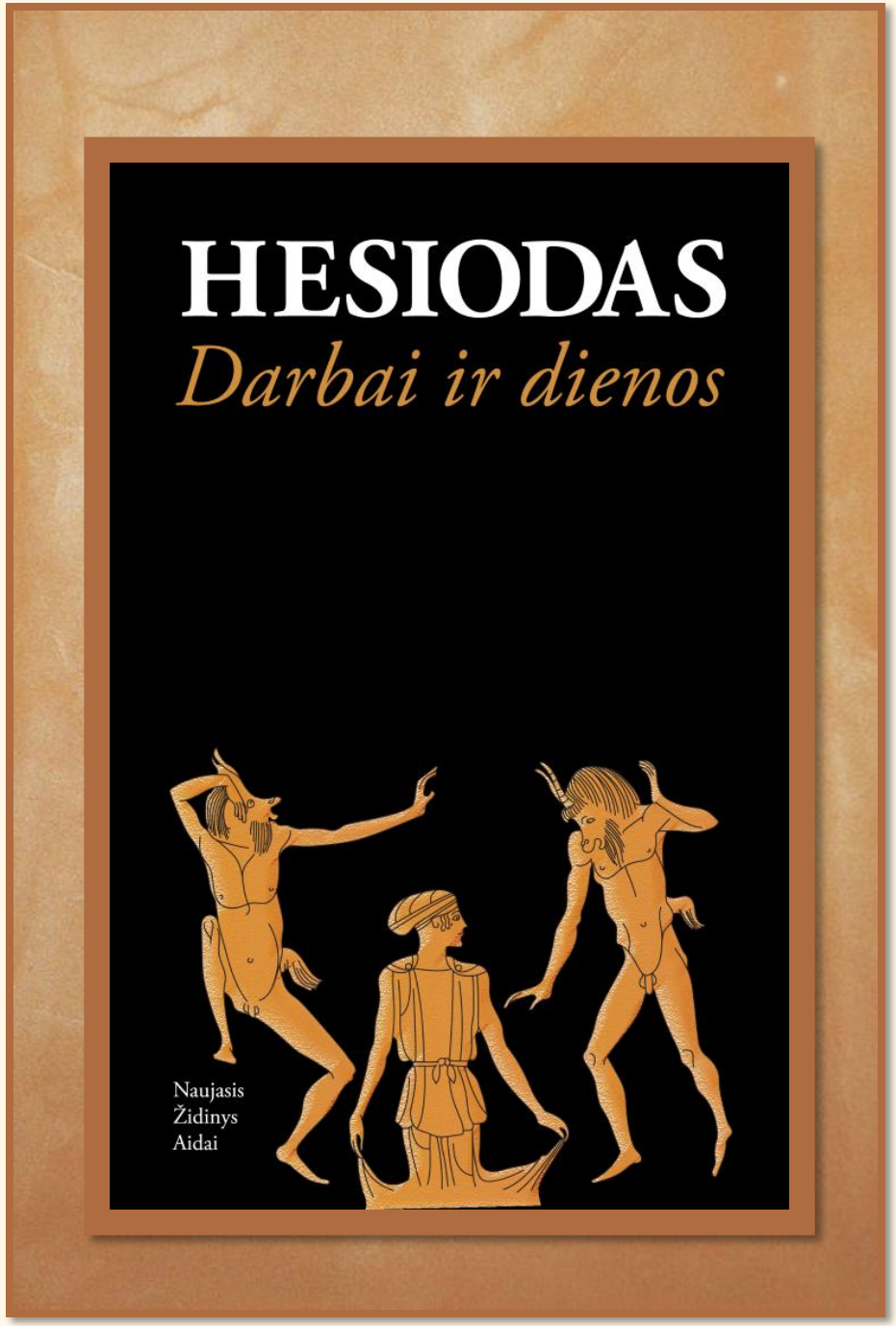

Teogonija

„Teogonija“ – genealoginės krypties epas, kuris pasaulį aiškina dievų buvimu. Pradžioje yra pasakojama apie pašaukimą, mūzas ir pereinama prie aiškinimo, kaip iš chaoso buvo sukurtas pasaulis, taip pat kalba apie dievus ir tris jų kartas. Hesiodas akcentuoja, kad jauniausioji karta yra pranašiausia.

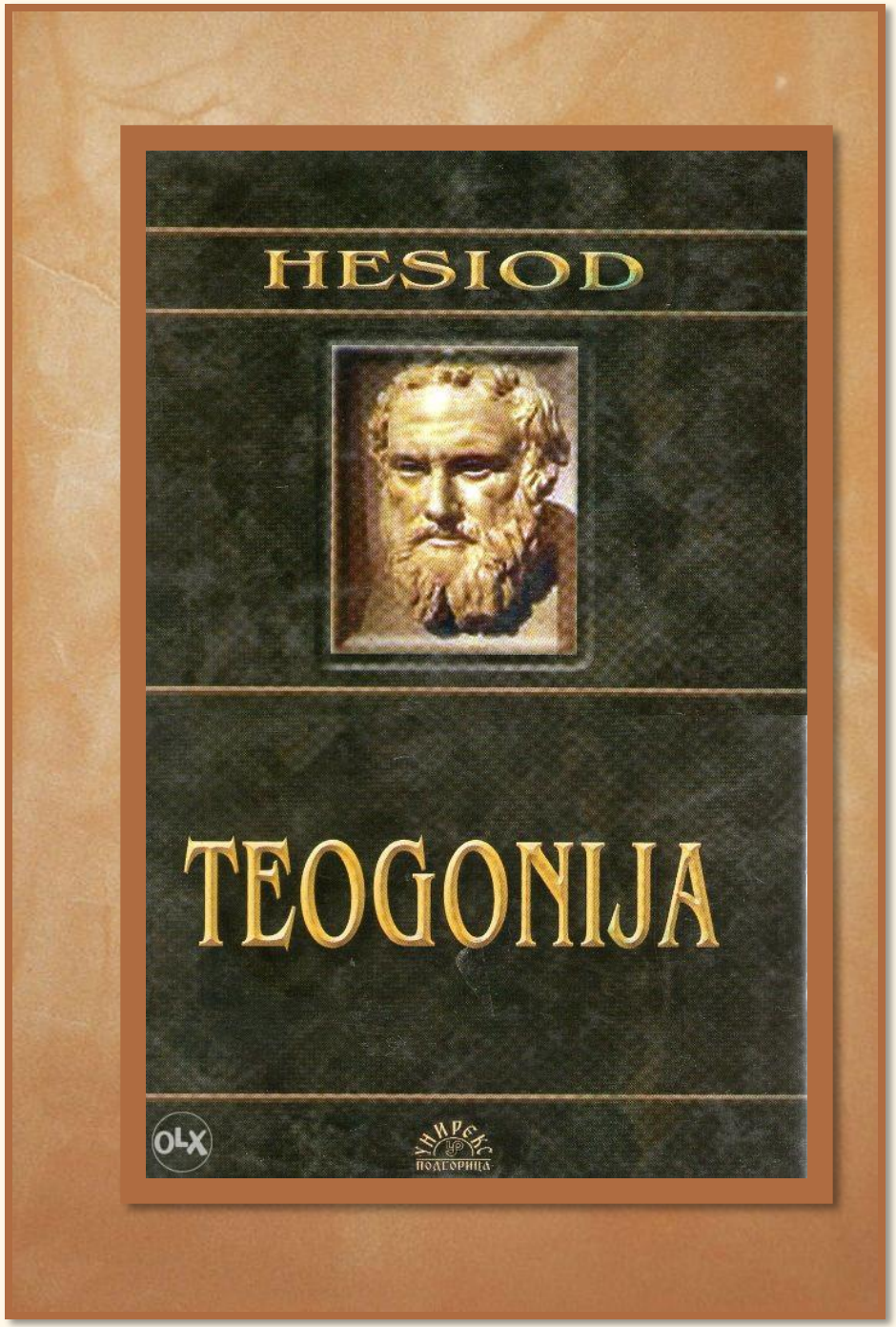

Homeras -

Homeras – pirmasis senovės graikų ir Europos poetas. Išmintingas, senas, aklas dainius – tokį jo paveikslą buvo susikūrę Antikos žmonės ir perdavė jį vėlesnėms kartoms.

Kadaise septyni miestai varžėsi dėl teisės vadintis Homero tėvyne, bet ilgainiui ginčas neteko prasmės, nes dainius tapo visų graikų, o vėliau ir visos žmonijos poetu. Antika šį vardą tardavo su didele pagarba, nes Homerą laikė ne tik pirmuoju poetu, bet ir pirmuoju mokytoju, filosofu ir nesvyruodamas pridėdavo prie jo vardo epitetą „dieviškasis“. Tobulu epinės kūrybos pavyzdžiu Homero poemas laikė Aristotelis.

Homeras sukūrė du epus: „Iliadą“ ir „Odisėją“, kurie yra svarbūs senovės graikų mitologijos šaltiniai.

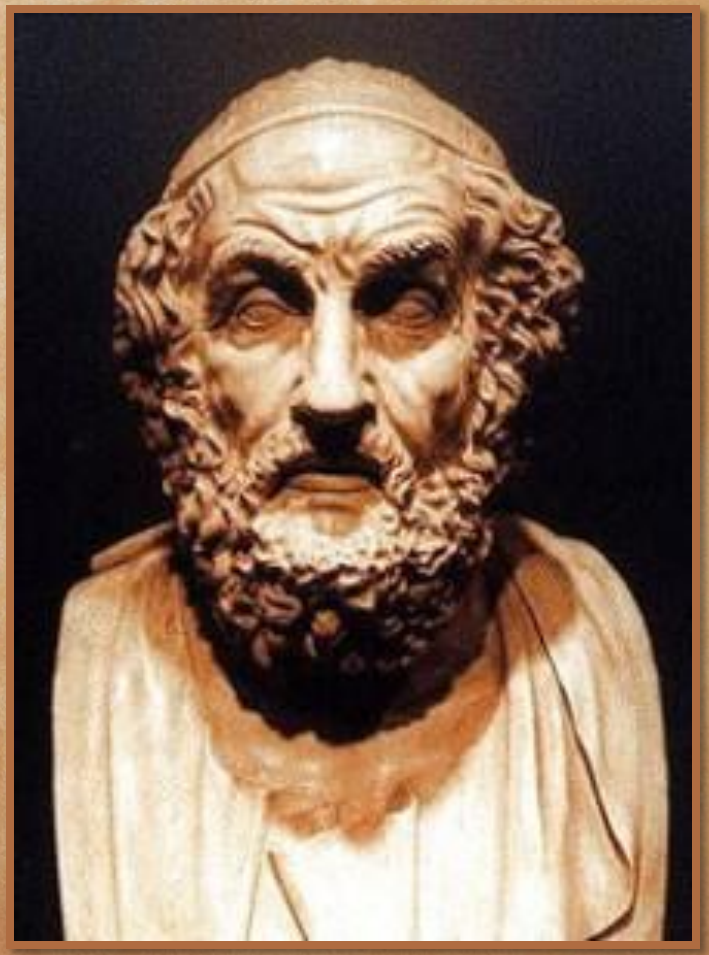

Iliada

Senovės graikų herojinis epas. Vienas žymiausių pasaulinės literatūros kūrinių. Iliada sukurta 8 a. prieš Kristų, priskiriama Homerui. Parašyta hegzametru, turi apie 15 700 eilučių, sudaro 24 giesmės. Sukurta Trojos karo motyvais. Vaizduojamas dešimtųjų karo metų vienas epizodų – apsupusių Troją achajų vaidas. Pagrindinis motyvas – Achilo pyktis.

Iliadoje nevaizduojamas taikus gyvenimas, yra tik su gamta, artojų, piemenų, medžiotojų buitimi susijusių palyginimų. Jie sieja karą ir taikų gyvenimą, taip parodomas žmogau,,s būties vientisumas. ,,Iliada" vadinama herojiniu epu, nes joje vaizduojami galingi veikėjai, didingas dievų gyvenimas, būdinga dinamiškas veiksmas, hiperbolizavimas, sudurtiniai epitetai ir kita.

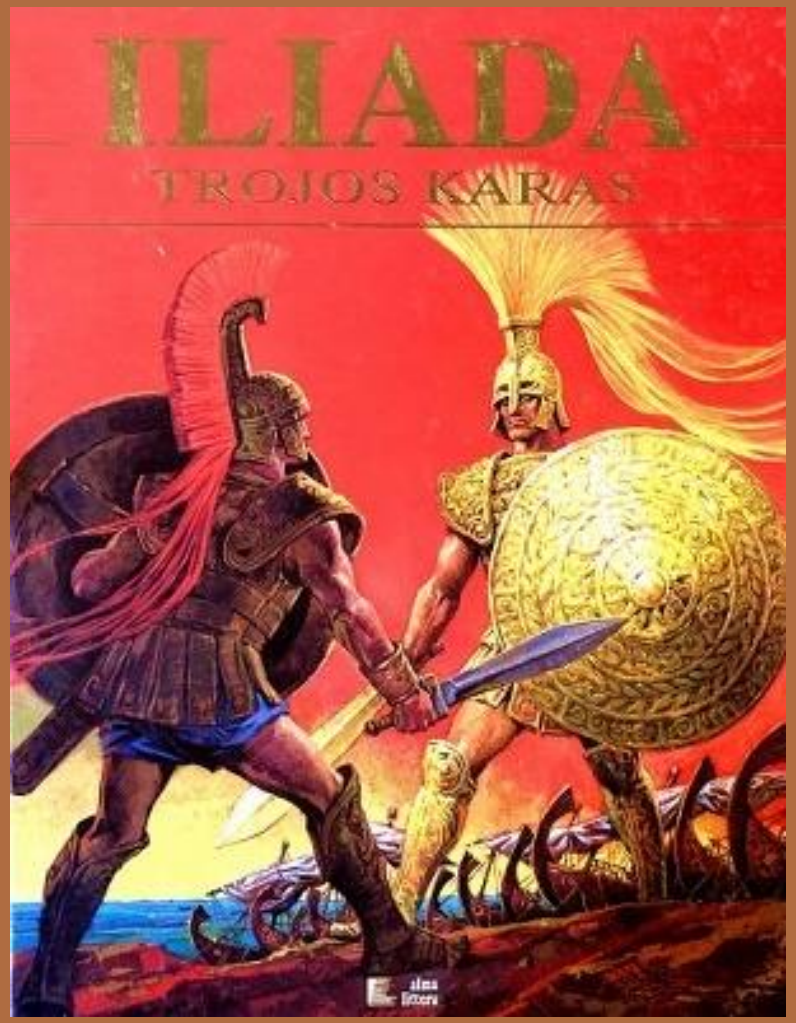

Odisėja

Senovės graikų herojinis epas, sukurtas 8 a. pr. Kr., priskiriamas Homerui.
Parašytas hegzametru, turi apie 12 100 eilučių, vėlesnių graikų filologų suskirstytas į 24 giesmes. Skirtas grįžimo į tėvynę temai. Minimas achajų grįžimas po Trojos karo, bet daugiausia vietos skiriama epo pagrindinio herojaus Odisėjo kovai su daugybe kliūčių (jūros audros ir verpetai, žmogėdros, turtingo gyvenimo galimybė, pažadai dovanoti nemirtingumą, moterų kerai), trukdžiusių grįžti į gimtąją Itakę.

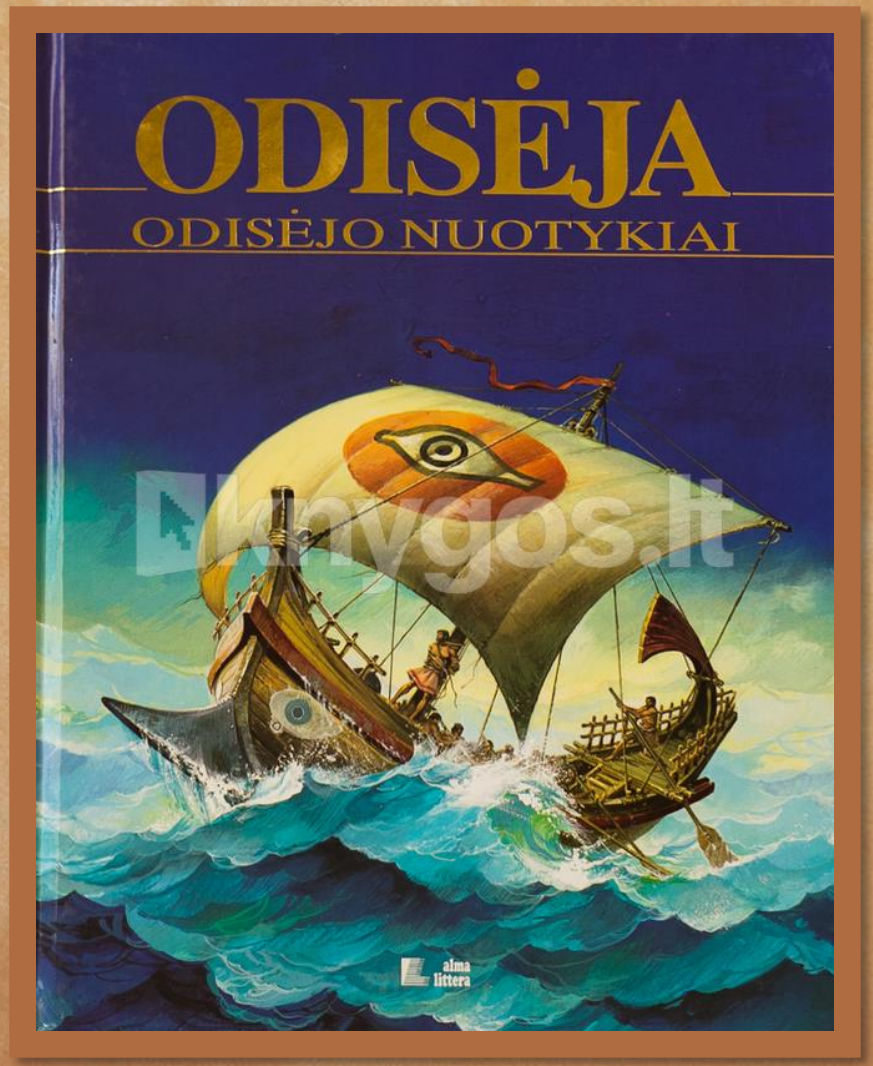

Lietuvių grožinės literatūros pradininkas – Kristijonas Donelaitis

Kristijonas Donelaitis - lietuvių poetas, evangelikų liuteronų kunigas. Lietuvių grožinės literatūros pradininkas.
Kristijonas Donelaitis gimė 1714 m. sausio 1 d. daugiavaikėje šeimoje Lazdynėliuose netoli Gumbinės. Tėvai buvo laisvi valstiečiai, turėję Kulmo teisę ir buvo laisvi nuo baudžiavos. Todėl ir Donelaičiui neteko patirti baudžiavos siaubų, nors gyveno gana skurdžiai.

Svarbiausias kūrinys – poema *„Metai“*.

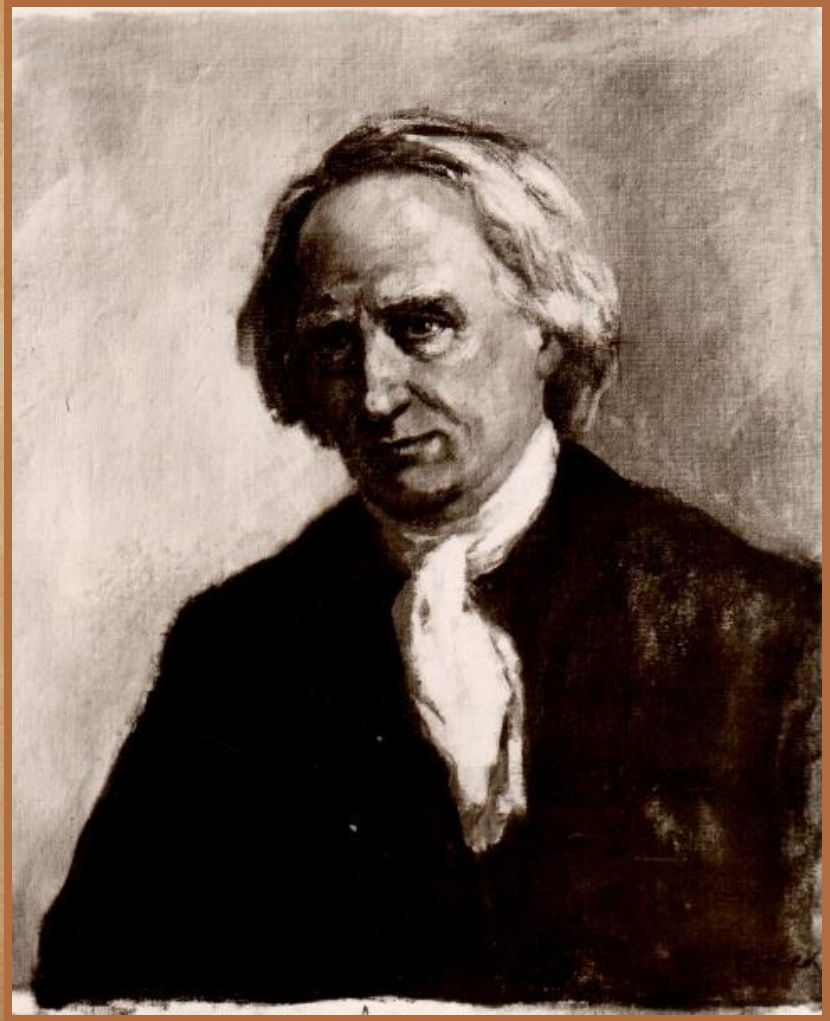

„Metai“

Svarbiausias K. Donelaičio kūrinys – parašytas sekant Hesiodo epą „Darbai ir dienos“
Donelaičio ,,Metai" sudaryti iš atskirų dalių, kurios sudaro metų ciklą: ,, Pavasario linksmybės", ,,Vasaros darbai", ,,Rudens gėrybės" ir ,,Žiemos rūpesčiai.

K. Donelaitis sukūrė ryškių baudžiauninkų paveikslų, kaimo buities, papročių vaizdų, lyrinių gamtovaizdžių, pirmuosius lietuvių literatūroje groteskiškus dvarininkų šaržus, nevengė hiperbolizavimo, satyros, humoro.
K. Donelaitis kėlė prigimtinės žmonių lygybės idėją, aukštino darbą, dorą, žadino lietuvininkų tautinę savimonę, tautiškumą gretino su dorybėmis.

Poemai būdinga krikščioniška pasaulėjauta, didaktika, sodri, žodinga kalba; parašyta antikizuotu unikaliu (toniniu ir metriniu) hegzametru pėdoje kirčiuojant tik ilgą skiemenį.

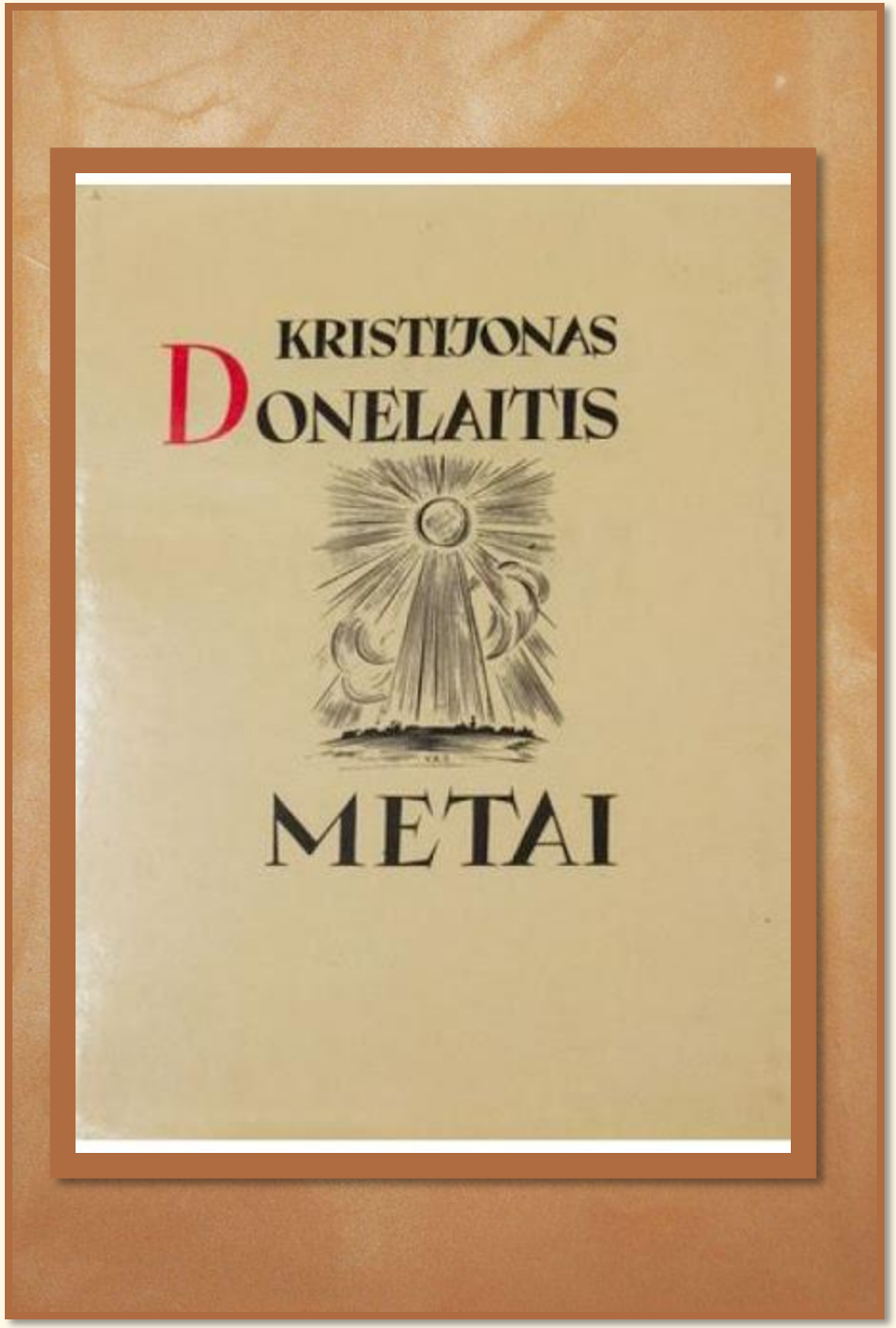

Šaltiniai

- https://www.vle.lt/straipsnis/hesiodas/
- https://istorijatau.lt/rubrikos/zodynas/hesiodas
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Hesiodas
- https://www.vle.lt/straipsnis/homeras/
- https://potemes.lt/homeras-biografija-kurybos-bruozai-konspektas-kalbejimai-pastraipos/
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Homeras
- https://lt.wikipedia.org/wiki/Kristijonas_Donelaitis

Ačiū už dėmesį!